

گفت‌وگو با «سیدمهدی طبیب‌زاده» رئیس اتاق کرمان و دبیر شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی استان کرمان

برنامه‌های رویایی؛ مثابه بی‌برنامگی

فضای کسب‌وکار علی‌رغم همه تلاش‌ها بهبود نیافته است و اصلی‌ترین چالش‌ها در حوزه تولید کماکان به قوت خود باقی است؛ تأمین مالی، اقدامات ایزدایی بانک‌ها، مسائل بیمه‌ای و مالیاتی، تأمین مواد اولیه، نابسامانی و نوسان قیمت‌ها، محدودیت‌های تجاری، تحریم‌های بین‌المللی، انحصارات دولتی و رقابت ناسالم با تولید و فساد اداری همچنان معضله‌های بزرگی هستند. ارزشمندترین سرمایه انسانی یعنی وقت و زمان مدیران بنگاه‌های دولتی صرف رتق‌وفتق امور جاری و مشکلات فضای کسب‌وکار و رفع موانع تولید می‌شود؛ لاجرم آن‌ها در برنامه‌ریزی تولید موفق نیستند. هیچ‌کس پاسخگوی خسارت‌های ناشی از حکمرانی غیر کارشناسی و صدور بخشنامه‌های خسارت‌بار نیست؛ در صورتی‌که مسئولیت مدنی هر فرد و سازمان در قبال انجام و یا ترک فعل که موجبات خسارت را فراهم می‌کند، باید مورد توجه قرار گرفته و در دادگاه صالحه موظف و ملزم به جبران شود. مشروح گفت‌وگو با سیدمهدی طبیب‌زاده، رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان را در ادامه بخوانیم.

◆ در اولویت‌بندی افزایش تولیدات در استان کرمان برای سال ۱۴۰۰، افزایش تولید چه کالاهایی در اولویت است یا رونق تولید در چه بخش‌هایی اولویت است؟

اولویت اصلی باید در تولید کالاهای با ارزش افزوده بالا، تکنولوژی مدرن با قابلیت صادرات باشد. استان به شدت از نظر منابع در مضیقه است. باید در قبال استفاده از هر واحد منابع، بالاترین ارزش را ایجاد نماییم. ارزش بیش از سه برابری هر کیلو کالای وارداتی نسبت به کالای صادراتی، نشان می‌دهد که ما اتلاف شدید منابع داریم که باید با افزایش بهره‌وری، تولید را با وضع موجود افزایش دهیم.

◆ در نیمه سال ۱۴۰۰ هستیم، چه موانع مهمی از مسیر تولید برداشته شده و اصلی‌ترین چالش‌های برجای مانده کدامند؟

علی‌رغم اعلام برنامه سال؛ یعنی «تولید، پشتیبانی‌ها و مانع‌زدایی‌ها» عملاً هیچ اتفاق محسوسی به وقوع نپیوسته است. اقدام مؤثر و یا تغییری در برنامه‌های اجرایی انجام نشده. همچنان تأمین مالی یکی از موضوعات اصلی است. فضای کسب‌وکار استان علی‌رغم همه تلاش‌ها بهبود نیافته، اما با این همه بی‌توجهی‌ها، تولیدکنندگان صبور و مقاوم با زحمات زیاد تولید را ادامه داده‌اند و اگر کشور و یا استان با همه تحریم‌ها سرپا ایستاده از تلاش مجاهدانه تولیدگران است.

اصلی‌ترین چالش‌ها در حوزه تولید همچنان تأمین مالی، مسائل بیمه‌ای، مالیاتی، تأمین مواد اولیه، ناسامانی و نوسان نرخ‌ها، محدودیت‌های صادراتی، تحریم‌های بین‌المللی، انحصارات دولتی و رقابت‌های ناسالم با تولید و معضل بزرگ فساد اداری هستند.

◆ دغدغه تولید و فزونی نرخ تورم، واقعاً بنگاه‌های تولیدی بویژه بنگاه‌های کوچک، این امر را چگونه تدبیر می‌کنند تا در دام رکود، کارشان به تعطیلی نینجامد؟ در این شرایط راهکار هدایت سرمایه به سمت تولید چیست؟

دغدغه‌های تولید را که عرض کردم نوسان قیمت‌های مواد اولیه و سایر ملزومات تولید و افزایش بی‌رویه هزینه‌های جاری از یک سو و کاهش قدرت خرید مردم از سوی دیگر تولیدکننده‌ها را عمدتاً با مشکل مواجه نموده است، نتیجه این وضعیت رکود و تعطیلی

واحدهاست که نگران‌کننده است. به نوعی در حال حاضر ما استهلاک سرمایه داریم و واحدها تمام تلاش خود را به کار گرفته‌اند که بنگاه تعطیل نشود و در حال استهلاک هستند و سرمایه‌گذاری جدید انجام نمی‌دهند. این موضوع در درازمدت بسیار زیان‌آور است. البته بنگاه‌ها هم باید تغییر در رویکرد خود و افزایش تولید از راه بهره‌وری، کاهش قیمت تمام‌شده و جذب سهامداران جدید به جای دریافت تسهیلات از بانک را اتخاذ نمایند.

◆ وزارت صمت تقریباً هر ساله در سند سیاستی خود به تعیین صناعی به عنوان پیشران‌های تولید اقدام می‌کند تا در سایه بیشترین توجه به بیشترین تولید و توسعه در آن‌ها دست یافت، ارزیابی شما از چگونگی اجرا و وصول به اهداف آن بویژه به عنوان نمونه با نگاه به صناعی که استان کرمان در آن‌ها جایی برای گفتن دارد، چیست؟

به نظر می‌رسد، آنچه معمول است برنامه‌ها و جداول بدون در نظر گرفتن واقعیت‌ها تهیه می‌شود و گاهی به رؤیای نوشته شده بروی کاغذ می‌ماند. البته ناپایداری در تأمین مواد اولیه، تأمین مالی، مقررات و قیمت‌ها امر پیش‌بینی را مشکل می‌کند. نوسان قیمت اقلام ضروری و عرضه یا عدم عرضه و کمبودهایی که پیش می‌آید به نظر من اگر هم پیش‌بینی‌هایی صورت گیرد به دلایل فوق قابل اجرا نیست و نمی‌توان روی آن حساب کرد.

◆ قطعاً یکی از چالش‌های بخش تولید، اتلاف منابع است، منابع مصرف می‌شود، اما ارزش افزوده ایجاد نمی‌کند. به نظر شما مهم‌ترین عوامل ایجادکننده

در حال حاضر ما استهلاک سرمایه داریم و واحدها تمام تلاش خود را به کار گرفته‌اند که بنگاه تعطیل نشود و در حال استهلاک هستند و سرمایه‌گذاری جدید انجام نمی‌دهند. این موضوع در درازمدت بسیار زیان‌آور است. البته بنگاه‌ها هم باید تغییر در رویکرد خود و افزایش تولید از راه بهره‌وری، کاهش قیمت تمام‌شده و جذب سهامداران جدید به جای دریافت تسهیلات از بانک را اتخاذ نمایند.

مدیریتی اعم از هیئت ریسه، هیئت نمایندگان و مدیران اجرایی اتاق این موقعیت را مستحکم‌تر نموده است و لذا توجه اصلی به این مسئله جلب شده است که اقتصاد استان که اکنون بر پایه منابع غیرقابل تجدید بنا شده است، دیری نخواهد پایید که مضمحل شود، لذا تغییر این وضعیت از اقتصاد مبتنی بر منابع به اقتصاد مبتنی بر دانش، ضرورتی حتمی است و این واقعیتی غیرقابل انکار است. همچنین در راستای تحقق این مهم؛ موارد بسیار مهم دیگر، مانند بهره‌وری، مهارت‌آموزی، بهبود فضای کسب‌وکار، بهبود شاخص‌های توسعه پایدار، توسعه صادرات با ارزش افزوده بالا، وسعت بخشیدن به فعالیت‌ها و مسئولیت‌های اجتماعی، اقتصاد دیجیتال و بررسی‌های کارشناسی را در کانون توجه استان قرار داده است.

◆ **موضوع خسارت در کسب‌وکارها چه در بنگاه‌های بزرگ و چه کسب‌وکارهای کوچک چقدر دیده می‌شود؟ مهم‌ترین عوامل خسارت‌زا در این سال‌ها چه بوده است و ارزیابی شما از چگونگی مدیریت این مسئله چیست؟**

هیچ‌کس در قبال خسارات‌های وارده پاسخگو نیست، تصمیمات خلق‌الساعه، ممنوعیت‌های ورود و خروج کالا، قیمت‌های دستوری، سیاست‌های ارزی، تحریم‌ها، بی‌ثباتی بازار، اقدامات ایدایی بانک‌ها، هزینه‌های مبادله‌ای، فساد اداری، بازاریابی محیط کسب‌وکار تا تأخیرهای فراوان در صدور مجوزها و قطعی برق، گاز، آب خسارت‌بارند، اما باید تولیدکنندگان آن را تحمل نمایند اگر به دادگاه هم مراجعه شود و بخشنامه‌ای لغو شود، از آن تاریخ به بعد عمل می‌شود و هیچ‌کس پاسخگوی خسارت ناشی از صدور بخشنامه‌های خسارت‌بار نیست. در این حالت باید به موضوع مسئولیت مدنی هر فرد بابت تصمیم‌گیری‌هایش توجه شود و دادگاه‌های صالحه هر فرد و هر سازمان را در قبال انجام فعل و یا ترک فعل که موجبات خسارت را به وجود می‌آورد، مسئول شناخته و موظف به جبران آن نماید. باید هر کس در قبال هر تصمیمی که می‌گیرد یا هر اقدامی که انجام می‌دهد مسئول باشد.

◆ **امسال نیز انبوه هزاران تن هندوانه، گوجه‌فرنگی و پیاز تولید کشاورزان جنوب استان کرمان، بدون خریدار بر روی هم تلنبار و تلف شد. کشاورز و جامعه سال‌های سال است که از این نقیصه بسیار زشت متضررند، در این میان نه از ایده‌های بدون پشتوانه عملی پژوهشگران،**

اتلاف منابع در بنگاه‌های تولیدی ما چه می‌باشد و راه‌حل برای برطرف کردن این مسئله چیست؟

ارزشمندترین سرمایه انسان وقت و زمان، بخصوص برای مدیران است، از آنجا که وقت مدیران تولید، صرف رتق وفتق امور جاری و مشکلات فضای کسب‌وکار و رفع موانع تولید می‌شود، لاجرم در برنامه‌ریزی تولید موفق نیستند، نا اطمینانی از آینده نیز مزید بر علت است و مدیر نمی‌تواند تصمیم درستی بگیرد. درصد عمده وقت مدیران صرف کارهایی می‌شود که نباید انجام دهند؛ باید محیط کسب‌وکار برای تلاش این مدیران مساعد باشد. از دیگر عوامل، کمبود نقدینگی است که باعث شده واحدهای تولیدی زیر ظرفیت کار کنند و با پرداخت هزینه‌های سربار و ثابت تولید، محصول کم‌تری تولید نمایند. نبود مواد اولیه نیز ظرفیت‌ها را کاهش داده است. عقب‌ماندگی تکنولوژیکی و تحریم‌ها باعث شده که تولید، بهره‌ور نباشد و قیمت تمام‌شده بالا رود، کاهش قدرت خرید مردم و انباشت کالا در انبارها و خواب سرمایه هم می‌تواند علت باشد. به‌طور کلی در فضای نا اطمینانی نمی‌شود برنامه‌ریزی کرد و بهره‌وری را تکمیل و کالاهای رقابتی تولید نمود و حداقل زمان خواب سرمایه را داشت. البته به‌روز نبودن مدیران، فقدان دانش لازم، پایین بودن سطح فناوری، عدم توجه به بهره‌وری و در نظر نداشتن مفاهیم رقابت‌پذیری نیز از دیگر عوامل اند که اگر مرتفع شوند، می‌توان امیدوار بود که در شرایط تحمیلی فضای کسب‌وکار و جو حاکم بر اقتصاد کشور بازم مقاومت کرد و ادامه داد؛ یعنی مدیریت اقتضائی در شرایط سخت.

◆ **اتاق فکر کرمان چه اندیشه‌هایی را برای تولید، استخراج و بروز داده است؟**

اگر منظور این است که اتاق فکر استان چه اندیشه‌هایی را برای استان ارائه کرده است، باید عرض نمایم که اتاق بازرگانی به پشتوانه برخورداری از طیف وسیع کارشناسی کمیسیون‌ها، انجمن‌ها و تشکل‌های حرفه‌ای، همراهی اساتید دانشگاه و مراکز علمی، همکاری سازمان‌های دولتی و کارشناسان ارشد ادارات، شرکت‌ها و تیم کارشناسی قوی که در اتاق مشغول به کار هستند، موقعیت ویژه‌ای در تولید اندیشه‌های توسعه‌ای پیدا کرده و مورد لطف و توجه مسئولان اجرایی ارشد، نمایندگان محترم مجلس، دستگاه قضایی استان قرار گرفته است؛ از همه مهم‌تر انگیزه‌های قوی و دغدغه‌ای جدی، احساس مسئولیت اجتماعی، تیم

حکمرانی مادر

حوزه کشاورزی

آب چنان

نامطلوب بوده

است که در

حال حاضر اگر

اشتغال فراوان

بخش کشاورزی

و تأمین نسبی

امنیت غذایی

(البته با هزینه

بسیار زیاد) نبود،

کشاورزی فاقد

توجه اقتصادی

می‌بود. بویژه

که نابسامانی در

کشت محصولات

یادشده به مراتب

بیشتر است.

تصمیمات در گمرک و البته پیش‌بینی صنایع تبدیلی مناسب نوع محصول با تکنولوژی‌های مدرن می‌باشد.

◆ چنانچه توضیحات تکمیلی لازم می‌دانید، عنوان نمایید.

سخنرانی، مقاله، برنامه‌های مطول و پرفسحه، سند و شعار الزاماً منجر به افزایش کمیت و کیفیت تولید و بهبود در شاخص‌های اقتصادی نمی‌شود. تجربه نشان داده است که متوسط اجرای برنامه‌های خوب و رؤیایی توسعه کشور شاید به ۳۰ درصد نرسد و نشان می‌دهد که این برنامه‌ها رؤیاهای زیبایی بیش نبوده و شرایط تحقق آن مهیا نیست.

حکمرانی خوب در هر حوزه لازمه بهبود وضعیت است. با حکمرانی خوب دیدگاه‌ها اصلاح و واقعی می‌شود، اولویت‌ها به‌خوبی و فارغ از گرایش‌های سیاسی، قومی، منطقه‌ای و ... تعیین می‌گردد، به پیامد هر تصمیم واقعاً اندیشیده می‌شود و همه انتظارات به‌جا و به‌حق در سایه حکمرانی خوب در هر زمینه تحقق می‌یابد. ◆◆

نه از شعارهای همیشگی دولتی و نه از همت یک بخش خصوصی کاربلد مایه‌دار، طرفی نیستیم، به نظر، آخرین نهادسازی که برای رفع مشکلات کسب‌وکارها انجام شده است، شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی است، چرا کاری نمی‌شود؟

فقدان برنامه‌ریزی، نبود الگوی توسعه کشت، عدم توجه به ضرورت‌ها و نیازها و رها نمودن مسئله به حال خود، تصمیم‌های شخصی کشاورزان را به دنبال دارد و هر کشاورز بر اساس منافع و سود نسبی که سال‌ها با وجود همین بی‌برنامگی کسب کرده، تصمیم می‌گیرد و وقتی بازار تحلیل نشود، رقبا شناسایی نشوند، حجم تولید هر نوع محصول در کشور معین نگردد، تصمیمات فقط در حوزه جغرافیایی مزرعه هر کشاورز اتخاذ می‌گردد. البته چنانچه در سطح کشور بر اساس آمایش سرزمین، نیاز بازار، پیش‌بینی هوا و توالی و تسلسل تولید برنامه‌ریزی می‌شد و ابزار لازم برای اجرای برنامه وجود داشت و بازخوردهای درست و دقیق توسط کشاورز دریافت می‌گردید، این تکرورها و جزیره‌ای فکر کردن‌ها در حد سطح زیر کشت هر کشاورز و با این شدت به وجود نمی‌آمد. استفاده از ابزار نادرست خرید تضمینی و ائتلاف منابع ملی و مردم، نبود شبکه بازار وسیع، عدم تفکیک محصولات هر منطقه برای تازه خوری، صنایع تبدیلی، عملکرد نامناسب در هکتار، عدم توجه به کیفیت و تمرکز بر کمیت، عدم وجود تنوع در محصولات، تسهیلات گران صادرات و ... همه عواملی هستند که نشان می‌دهد تصمیمات در حوزه حکمرانی کشاورزی غیرکارشناسی است، اگر حکمرانی خوب در حوزه کشاورزی وجود داشت، حتماً این بدیهیات عرضه، تقاضا، صادرات، فرآوری، شبکه توزیع، تقسیم سرزمینی و... را لحاظ می‌نمود. باید یک جمله عرض نمایم حکمرانی ما در حوزه کشاورزی و آب چنان نامطلوب بوده است که در حال حاضر اگر اشتغال فراوان بخش کشاورزی و تأمین نسبی امنیت غذایی (البته با هزینه بسیار زیاد) نبود، کشاورزی فاقد توجیه اقتصادی می‌بود. بویژه که نابسامانی در کشت محصولات یادشده به مراتب بیشتر است. راهکارهایی که برای برون‌رفت از این مشکل می‌توان ارائه کرد؛ اول برآورد نیاز کشور و صادرات محصول است و دوم آمایش اقلیم و پیش‌بینی شرایط آب و هوایی و توالی تولید هر محصول در کشور، تصمیم مناسب نوع و میزان هر کشت در سطح کشور، تمهیدات و شبکه‌سازی بازار برای سهولت صادرات، حمل‌ونقل معمولی و یخچال دار،

